

i występuje do marszałka województwa o wydanie nowej decyzji o ustanowieniu obrębu hodowlanego.

Inaczej oceniłbym wariant drugi. Tu bowiem nic się zmieniło w odniesieniu do decyzji administracyjnej, zmienił się jedynie podmiot, z którym adresat decyzji administracyjnej zawarł umowę. Można utrzymywać, że „nowy” użytkownik obwodu rybackiego jako uprawniony do rybactwa w obwodzie nie z mocy decyzji administracyjnej, lecz na podstawie umowy zawartej z dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej, automatycznie staje się stroną umowy, którą poprzedni użytkownik obwodu rybackiego zawarł z uprawnionym do

rybactwa w obrębie hodowlanym. Umowa ta może być, rzecz jasna, zmieniona, ale do tego potrzebna jest zgodna wola obu stron. W każdym razie, moim zdaniem, zmiana osoby użytkownika rzecznego obwodu rybackiego nie jest podstawą zniesienia obrębu hodowlanego i powtórzenia procedury: najpierw umowa rybaka „stawowego” z „rzecznym”, potem nowa decyzja administracyjna o ustanowieniu obrębu hodowlanego. Nie jest dlatego, że taka umowa jest warunkiem ustanowienia obrębu hodowlanego, a przecież obręb ten istnieje i podmiot, dla którego ów obręb został ustanowiony, nie zmienił się.

Wojciech Radecki

↔ Konferencje ♦ Seminaria ♦ Targi ♦ Wystawy ♦ Spotkania ♦ Zjazdy

Współpraca polskich bibliotek i ośrodków informacji z zakresu rybactwa i nauk o wodzie

W dniach 17-18 września 2008 r. w Instytucie Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie odbyła się konferencja pod tytułem: „Współpraca informacyjno-biblioteczna polskich ośrodków naukowych z zakresu rybactwa i nauk dotyczących środowiska wodnego”, zorganizowana przez Dział Informacji Naukowej IRS (fot. 1). Spotkanie odbyło się z okazji 20-lecia EURASLIC-u (European Association of Aquatic Sciences Libraries and Information Centres) – europejskiego stowarzyszenia bibliotek i ośrodków informacji z zakresu nauk o wodzie. W imieniu dyrekcji IRS gości powitał z-ca dyrektora ds. naukowych, pan doc. Andrzej Hutorowicz, a w imieniu Rady Naukowej IRS – jej sekretarz naukowy, pan dr Andrzej Kapusta.

Uczestnicy konferencji (fot. 2) reprezentowali następujące instytucje: Morski Instytut Rybacki w Gdyni (MIR), Instytut Oceanologii PAN w Sopocie, Akademię Rolniczą w Szczecinie, Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (UWM) w Olsztynie, Akademię Pomorską w Słupsku oraz Instytut Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie. Konferencja miała na celu zintegrowanie środowiska zawodowego polskich bibliotek i ośrodków informacji naukowej zainteresowanych dalszą współpracą, udziałem w tworzeniu baz danych z zakresu rybactwa i nauk o wodzie oraz przynależnością do EURASLIC-u. Uczestniczyli w niej również: były szef ośrodka informacji Morskiego Instytutu Rybackiego – pan Henryk Ganowiak (fot. 3), który jest od 1998 r. honorowym

członkiem EURASLIC-u oraz pan Jerzy Waluga – były szef Zakładu Upowszechniania Postępu IRS oraz założyciel Wydawnictwa IRS. Gościem specjalnym była też wiceprezydentka Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Olsztynie, pani Wiesława Borkowska-Nichthauser, która podczas konferencji omówiła różne formy aktywności SBP – stowarzyszenia będącego płaszczyzną integracji bibliotekarzy.

Podczas konferencji przedstawiono unikatowe zasoby polskich bibliotek rybackich, do których zalicza się 85-letnia biblioteka MIR i ponad 50-letnia biblioteka IRS. Referat zatytułowany: „Biblioteka naukowa Morskiego Instytutu Rybackiego w Gdyni – rys historyczny i wybrane przykłady cennych kolekcji” – wygłosiła Małgorzata Grabowska-Popow. Wystąpienie pt.: „Zasoby informacyjno-biblioteczne Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie; udział w tworzeniu polskich i zagranicznych baz danych” przygotowały – J. Cupiał, B. Samulowska-Dramińska, J. Zdanowska. Bibliotekę IRS zaprezentowała Barbara Samulowska-Dramińska, omawiając także uczestnictwo Instytutu w konsorcjum EBSCO oraz osiągnięcia Wydawnictwa IRS. O tworzeniu w DIN baz danych bibliograficznych – mówiła Jagoda Cupiał. Wykorzystanie baz pełnotekstowych przez pracowników Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w ramach kilku konsorcjów – przedstawiła Jolanta Osiecka-Murawa.

Wystąpieniu temu towarzyszyła burzliwa

Fot. 1

Fot. 3

Fot. 4

Fot. 2

dyskusja, ponieważ wzrasta zainteresowanie możliwościami, jakie daje udział w konsorcjach i korzystanie z baz za pośrednictwem Internetu. Jest to coraz popularniejsza forma usług informacyjno-bibliotecznych. Dyskutowano też na temat zagadnień wydawniczych, w czym wziął udział kierownik Działu Wydawnictw IRS, pan Henryk Chmielewski.

Uczestnictwo Polski w Międzynarodowym Systemie Informacyjnym ASFIS (Aquatic Sciences and Fisheries Information System) w latach 1996-2008 – zaprezentowała Zofia Brzeska z MIR (fot. 4). Zakres tematyczny bazy ASFA przedstawia się następująco: biologiczne i ekologiczne aspekty środowisk wodnych: morskiego, słodkowodnego i mieszanego z zakresu rybołówstwa, żywych zasobów, akwakultury, prawnych i socjoekonomicznych badań, oceanografia chemiczna i fizyczna oraz limnologia, geofizyka i technologia środowiska morskiego, geochemia, geologia, zagadnienia dotyczące prawa w zarządzaniu środowiskiem mórz i oceanów; całość zagadnień dotyczących zanieczyszczenia środowisk wodnych. Baza ta obrazuje w szerokim zakresie ogólnowiatową literaturę z wymienionego zakresu tematycznego. Udział w jej tworzeniu ze strony Polski ma wielu uczestników olsztyńskiego spotkania: Z. Brzeska, I. Fey, E. Jankowska, A. Kubacka, M. Romanowska-Szczepanik, J. Zdanowska.

Wystąpienie końcowe dotyczyło EURASLIC-u, początków organizacyjnych tego stowarzyszenia oraz jego 20-letniej historii. Przedstawiła je Iga Zdanowska. Stowarzyszenie zostało zorganizowane z inicjatywy dwóch angielskich bibliotekarzy, Allena Varley'a i Davida Mouldera. Pierwsze spotkanie założycielskie odbyło się w kwietniu 1988 r. w Plymouth (Wielka Brytania). Kolejne spotkania i konferencje EURASLIC-u odbywały się w różnych miastach europejskich (Paryż, Lelystadt, Bremerhaven, Gdynia, Malta, Ateny, Aberdeen, Brest, Kiel, Split, Sevastopol). W skład stowarzyszenia wchodzi biblioteki i ośrodki informacji instytucji, których badania obejmują różnorodne aspekty środowiska wodnego, w tym w dużej mierze instytuty rybackie, placówki badające

Fot. 5

morza, oceany i wody śródlądowe. Swoimi wspomnieniami dotyczącymi udziału w pracach EURASLIC-u podzielił się pan Henryk Ganowiak, uczestnik wielu spotkań i organizator V konferencji, która odbyła się w 1994 r. w Gdyni.

Następnym punktem programu było zwiedzanie olsztyńskiej starówki. Do uczestników konferencji dołączył pan Andrzej Dramiński, który opowiedział nam o historii Warmii i Mazur oraz pokazał kilka ciekawych miejsc w obrębie Starego Miasta. Olsztyn, posiadający wielowiekową historię, może zainteresować najwytrawniejszych turystów. Wieczór zakończyliśmy wizytą „U artystów” (fot. 5), gdzie zaprosił nas nasz były szef, pan Jurek Waluga.

W drugim dniu konferencji przewidziano zwiedzanie Biblioteki Uniwersyteckiej, oddanej do użytku w 2007 r. Uniwersytet Warmińsko-Mazurski (a właściwie cały region) może się obecnie poszczycić biblioteką posiadającą najnowocześniejsze rozwiązania techniczne. Zbiory biblioteki liczą około 900000 woluminów książek i 155000 woluminów czasopism oraz 61000 woluminów zbiorów specjalnych. W gmachu biblioteki znajduje się też Centrum Dokumentacji Europejskiej, Punkt Informacji Normalizacyjnej i Ośrodek Informacji Patentowej. Budynek jest wyposażony w zintegrowany system zarządzania posiadanymi instalacjami i urządzeniami, jest klimatyzowany i monitorowany. Oprócz tradycyjnych czytelników, mieści też czytelnik internetową wyposażoną w 70 stanowisk. O powstawaniu biblioteki i jej systemie organizacyjnym opowiedziała pani dyrektor Danuta Konieczna, a po gmachu oprowadziła nas koleżanka Jolanta Osiecka-Murawa. Obejrzeliśmy dwa ciekawe filmy, w których udokumentowano historię uczelni, jej rozbudowę i przekształcenia oraz przebieg prac towarzyszących budowie biblioteki oraz przedstawiono jej funkcjonowanie w obecnym kształcie. Wszystkim uczestnikom konferencji i osobom współtworzącym jej zręb organizacyjny, serdecznie dziękuję.

Jadwiga Zdanowska

Dział Informacji Naukowej IRS

O znakowaniu ryb wśród dzieci na poważnie...

28 listopada 2008 roku w Szkole Podstawowej im. Józefa Wybickiego w Jastarni odbyło się spotkanie zorganizowane przez Zakład Ryb Wędrownych IRS w Gdańsku dla dzieci z klas IV-VI, poświęcone zagadnieniom znakowania ryb.

Wizyta w szkole była poprzedzona ogłoszeniem konkursu wśród najmłodszych na najlepiej opisany znaczek pochodzący od znakowanej ryby. Konkurs został objęty patronem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W spotkaniu

Konkurs na najlepiej opisany znaczek

Ryby łowione przez rybaków i wędkarzy są znakowane. Popytaj tatę, popytaj wujka, czy nie mają zebranych znaczków.

Przynieś je z wraz z opisem skąd pochodzą i weź udział w konkursie oraz prezentacji o znakowanych rybach.

Poprawnie opisany znaczek powinien mieć:

- datę i miejsce połowu ryby
- długość i masę ryby
- rodzaj narzędzia połowowego

Rozstrzygnięcie konkursu odbędzie się o godz. 11.30 w piątek 28 listopada 2008 r. w Szkole Podstawowej im. Józefa Wybickiego w Jastarni. Każdy uczestnik dostanie upominek.

Nagrody ufundowało Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Konkurs organizuje Zakład Ryb Wędrownych IRS w Gdańsku, ul. Słynów Pułku 37, 80-293 Gdańsk, tel. 58 305-70-11

z uczniami szkoły wzięli udział z ramienia Instytutu autorzy artykułu oraz mgr Igor Wawrzyniak reprezentujący MRiRW. Frekwencja dopisała, przyszło ponad 120 uczniów.

Od wielu lat zauważalny jest spadek zwrotu znaczków pochodzących od znakowanych ryb. Problem ten dotyczy nie tylko naszej instytucji, ale jest obserwowany przez odpowiednie instytucje badawcze wszystkich państw nadbałtyckich. Jest to o tyle istotne zagadnienie z punktu widzenia chociażby zarządzania zasobami łososia w Morzu Bałtyckim, iż modele skandynawskie prognozujące zmiany jego wielkości przedstawiane na spotkaniach grupy roboczej (Baltic Salmon and Trout Working Group) ICES nie są już podpierane danymi pochodzącymi od powracających znaczków.

W naszym kraju, od ubiegłego roku sytuacja uległa pogorszeniu, ponieważ Instytut został zobligowany, po raz pierwszy w historii, przez Urząd Skarbowy, do wystawiania PIT-ów każdemu, kto dotychczas otrzymywał premię za przysłane znaczki. Stąd niektórzy rybacy albo w ogóle zerwali kontakt z Instytutem, albo wręcz odmówili listownie bądź telefonicznie dalszego odsyłania znaczków. Przyczyniła się do tego także tegoroczna zmiana adresu naszego Zakładu.

Kilka miesięcy temu zrodził się pomysł rozpropagowania wśród dzieci idei ważności zwracania znaczków ze znakowanych ryb, tak aby przez nie dotrzeć do znaczków zbieranych przez rybaków. Później wytypowano szkołę położoną w miejscowości nadmorskiej, która skupia dzieci rybaków połowiących ryby w morzu. Szkoła w Jastarni integruje dzieci zarówno mieszkające w Chałupach, jak i Kuźnicy, stąd też zdecydowano, że pierwsze zajęcia z dziećmi zostaną zainicjowane właśnie tam.

Dzieci o konkursie i spotkaniu zostały uprzednio poinformowane przez nauczycieli oraz poprzez rozwieszane na terenie szkoły plakaty. Pomimo informacji o przygotowanych przez Ministerstwo nagrodach dla uczestników, dzieci nie przyniosły żadnego znaczka. Tłumaczyły brak znaczków tym, że są one drogie. Zatem rybacy świadomi są ich „wartości” i choć nie odsyłają do Instytutu, nie pozbywają się ich.

Spotkanie z dziećmi rozpoczęło od przedstawienia przez Michała Skórę prezentacji multimedialnej o tematyce związanej ze znakowaniem ryb. Prezentacja ukazywała uczniom przykładowo: gdzie i jakie znaczki umieszcza się na

ciach ryb, na co powinni zwracać uwagę, gdy chcą odróżnić rybę dziką od pochodzącej z hodowli, jak poznać rybę ze znacznikiem telemetrycznym oraz odtworzono nagrania dźwięków zarejestrowanych przez odbiorniki radiotelemetryczne obrazujące różne zachowanie ryb pod wodą. Poproszono również dzieci, aby przekazały rybaczącym ojcom i wujkom, że znaczki należy odsyłać, ponieważ te informacje pozwalają określić zachowanie się ryb po zarybieniu oraz ustalić efekty prowadzonych zarybień. Po prezentacji nastąpiła dyskusja. Dzieci zadawały pytania dotyczące nie tylko znakowania ryb, pozyskiwania ikry i jej rozwoju, chowu narybku; pytały również o limity połowowe na dorsza czy zarybiania. Pan Igor Wawrzyniak przedstawił powody, dla których prowadzi się zarybiania rzek trocią wędrowną i łososiem. Prof. Bartel opowiadał o sytuacji ryb łososiowatych w Polsce i zarybieniach. Pod koniec spotkania dzieci otrzymały małe, pluszowe upominki. Spotkanie się przedłużyło, a 9 uczniów, którzy jako ostatni nadal zadawali pytania przy prawie pustej już sali, za ich zaangażowanie wyróżniono dodatkowo całym zestawem pluszaków.

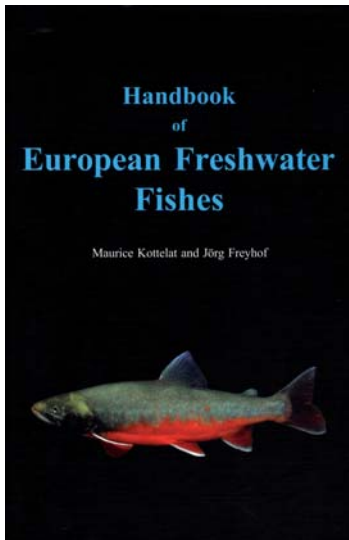
Szkolny konkurs na najlepiej opisany znaczek zorganizowany w Szkole Podstawowej im. Józefa Wybickiego w Jastarni ostatecznie zakończono 19 grudnia 2008 r. Wyłonienie zwycięzców nie było trudne. Okazało się, że jedynie troje z dzieci przyniosło znaczki, które z kolei pochodziły od dwóch rybaków (z Jastarni i Kuźnicy). Z przekazanych 9 znaczków z ich opisem, tylko 2 zawierały realne dane.

Michał Skóra, Rafał Bernaś, Ryszard Bartel
Zakład Ryb Wędrownych IRS w Gdańsku

Sprostowanie

Autorem zdjęcia zamieszczonego w artykule Justyny Sikorskiej i Jacka Wolnickiego - Vth International Workshop on Biology and Culture of the Tench *Tinca tinca* (L.) (29.09-3.10.2008 r., Ceresole d'Alba, Włochy) - *Komun. Ryb. 6/2008* jest p. Lorenzo Fracastoro.

M. Kottelat, J. Freyhof, 2007 – Handbook of European Freshwater Fishes – Kottelat, Cornol, Switzerland and Freyhof, Berlin, Germany, 646 p., ISBN: 978-2-8399-0298-4

Europa uważana jest za kolebkę ichtiologii. Począwszy od Arystotelesa przez okres 2350 lat słodkowodną ichtiofauną zajmowały się niezliczone rzesze przyrodników i ichtiologów. Chociażby z tego powodu panuje przekonanie, że ichtiofauna w Europie jest dobrze poznana. Jak mylnie jest to wrażenie udowadniają autorzy podręcznika o rybach słodkowodnych Europy. Maurice Kottelat jest Szwajcralem specjalizującym

się w taksonomii ryb. Prowadząc liczne badania w Europie i Azji odkrył i opisał ponad 350 nowych gatunków ryb. Jörg Freyhof jest pracownikiem naukowym Leibniz Institute of Freshwater Ecology and Inland Fisheries (Instytut Ekologii Wód Śródlądowych i Rybactwa) w Berlinie. Specjalizuje się w ekologii ryb, biogeografii i taksonomii.

Od czasu wydania książki niebawem miną 2 lata, jednakże ze względu na treść i znikome rozpowszechnienie w Polsce (brak w oficjalnej ofercie krajowych dystrybutorów) warto przybliżyć jej zawartość. Książkę rozpoczyna wstęp definiujący areał, który autorzy analizowali oraz metody wg których wyróżniali i opisywali gatunki. W kolejnej części autorzy przedstawili bardzo interesującą analizę bogactwa gatunkowego i zagrożenia słodkowodnych ryb Europy. Charakterystyka gatunków poprzedzona jest krótkim opisem rodzin i kluczem do oznaczania gatunków należących do poszczególnych rodzin i rodzajów. Opisy gatunków w skondensowanej formie przedstawiają morfologię, rozsiadanie, środowisko, biologię oraz status zagrożenia europejskich ryb słodkowodnych oraz często spotykanych w wodach słodkich gatunków uważanych za morskie. Uzupełnieniem są schematyczne mapy rozsiadania oraz dobrej jakości kolorowe zdjęcia. Na końcu książki znalazła się lista gatunków prezentowana zgodnie z zasadami nomenklatury zoologicznej, krótki słowniczek stosowanych terminów oraz indeks rzeczowy. Większość prezentowanych gatunków w tej książce miałem okazję zobaczyć pierwszy raz. Opisy przeplatane są krótkimi esejami, a czasem dowcipnymi informacjami wyjaśniającymi zawiłą naturę badań ichtiologicznych i historii europejskich ryb.

Ilość opisanych gatunków jest największym zaskoczeniem. Na początku lat 90. lista słodkowodnej ichtiofauny Europy (bez Związku Radzieckiego) liczyła 170 gatunków, w 1997 roku wyróżniono 358, a w recenzowanej

książce opisano 546 rodzimych i 33 obce gatunki ryb i minogów oraz 13 wymarłych. Wzrost liczby gatunków częściowo jest efektem powiększenia areału analizowanego w książce. Część została opisana niedawno lub zmieniono status niektórych populacji wcześniej niewyróżnianych jako odrębny gatunek. Autorzy przyjęli koncepcję gatunku ewolucyjnego i stosują ją bardzo ostrożnie. W wyniku czego mamy bardzo długą listę europejskiej ichtiofauny, chociaż czasem pozostaje wątpliwość czy zmienność cech biometrycznych i merystycznych, na podstawie których wyróżniono gatunki nie jest zmiennością geograficzną różnych populacji.

Porównując gatunki opisane w książce Ryby słodkowodne Polski (Brylińska 2000) natrafiamy na wiele, których status taksonomiczny uległ zmianie. Np. sapa i rozpiór tradycyjnie zaliczane do rodzaju *Abramis* należą do rodzaju *Ballerus*, a kleń do rodzaju *Squalius*. Zamiast kozy, *Cobitis taenia* i kozy złotawej, *Sabanejewia aurata* odnajdujemy *C. taenia*, *C. elongatoides* oraz *S. baltica*. Zmianie systematycznej uległ status głowacza białopłetwego, *Cottus gobio*, którego areał nie obejmuje obecnie Polski, natomiast jego pozycję zajął *C. microstomus*. Uwzględniając areał występowania (niemiecka część zlewni Odry) należy oczekiwać opisanie niebawem w Polsce ciernika, *Gasterosteus gymmnurus*. Najbardziej skomplikowana sytuacja systematyczna wśród krajowych gatunków ryb dotyczy siei, *Coregonus lavaretus*. Areał występowania gatunku *C. lavaretus* został ograniczony do jezior Bourget i Genewskiego, natomiast na obszarze naszego kraju wymienione są jako autochtoniczne: *C. maraena*, *C. nilsoni* oraz *C. widgreni*.

Autorzy recenzowanej książki zebrali informacje o europejskiej słodkowodnej ichtiofaunie, a ich studia pozwoliły opisać nowe gatunki. Pomimo że czasem trudno zrozumieć przesłanki, jakimi się kierowali wyróżniając nowe gatunki, to poglądy na ryby słodkowodne Europy nigdy nie będzie taki sam. Ładnie i starannie wydana książka jest monumentalnym opracowaniem, które można polecić wszystkim zainteresowanym rybami słodkowodnymi.

Opracował: Andrzej Kapusta
Zakład Ichtiologii IRS w Olsztynie

Gospodarstwo Rybackie Charzykowy oferuje

węgorza wstępującego łowionego w przyujściowych odcinkach rzek Skandynawii. Masa ok. 100 g/szt. Cena 55 zł/kg - może ulec zmianie w przypadku znaczących zmian kursu euro. Dostawy: maj-czerwiec i wrzesień-październik.

Tel. 606 277 571, fax 052 398 84 02